

ETH DIARI

Numerò 25
Diuendres 5 de hereuèr 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

DETIENGUT PER AUER AUCIT UN SHIVAU E AUÉ-NE HERIT DUS MÈS TAMB UA ESCOPETA

Un vesin de Bressui (Palhars Sobiran) siguec detiengut pera Guàrdia Civiú coma presumpte autor des trèts hèti tamb ua escopeta contra uns shivaus, que costèren era mòrt d'un animau e herides a d'auto dus, a informat aué era Subdelegacion deth Govèrn en Lhèida. Eth darrèr dimars, eth vesin de Sòrt (Palhars Sobiran) J.F.M. denuncièc deuant era Guàrdia Civiú d'aguesta localitat que quauquarrés auie tirat trèts contra es sòns shivaus quan aguesti peishien en uns terrenes plaçadi en Bressui, en tèrme muni-

cipau de Sòrt, en tot aucí-ne un e herí-ne uns auti dus. Es investigacions portèren a detier ager Fernando C.R., coma possible autor deth hèts denunciadi. Segontes es madeishes hònts, eth denunciaire e eth detiengut auien agut discrepàncies d'auto viatges perque es shivaus invadien propietats de Fernando C.R. Eth denunciaire a avalorat er animau mòrt en 350.000 pessetes, quantitat ara quau se i a de híger çò qu'a costat es guariments veterinaris des auti dus shivaus herits.

ES SOCIALISTES PROPÒSEN UA REGION SANITÀRIA ESPECIFICA ENTATH NAUT PIRENÈU

Eth grop socialista en Parlament de Catalonha a prepausat era creacion d'ua naua region sanitària especifica deth Naut Pirenèu perque considèra qu'era organisa- cion territorial deth Departament de Sanitat e Seguretat Sociala non se correspon as besonhs d'aguesti parçans.

Eth baile dera Sèu d'Urgelh, Joan Ganyet, e quate deputats socialistes mès an presentat ua prepausta non de lei ena quau s'inste ath Govèrn dera Generalitat a crear ua Region Sanitària especifica des parçans deth Naut Pirenèu (Nauta Ribagòrça, Naut Urgelh, Cerdanha, Palhars Jussà, Palhars Sobiran e Val d'Aran).

Segontes Ganyet, es parçans deth Naut Pirenèu "an ua problematica sòciosanitària especifica, pr'amor, entre d'outes causes, deth despartiment demografic e era luenhania de fòrça des sòns nuclèus abitadi e es centres assistenciaus, atau com era sua climatologia, orografia e er estat deficitari des comunicacions per carretèra".

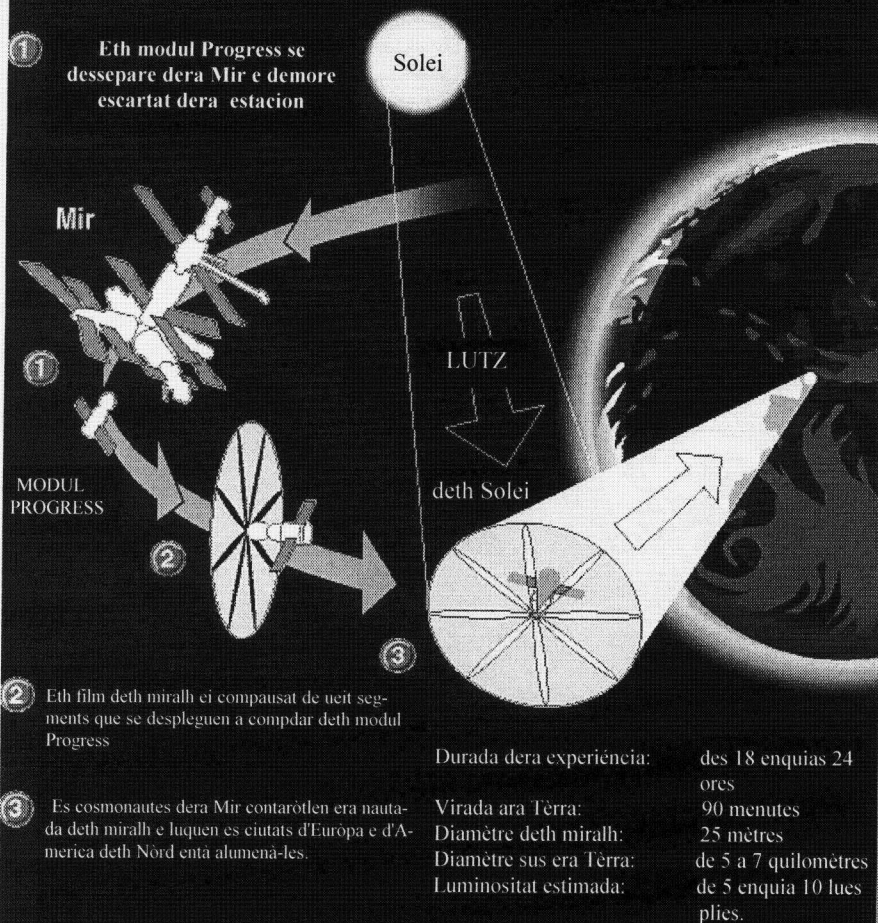
Ena exposicion de motius dera prepausta se rebrembe qu'aguestes comarques ja compden tamb ua estructura pròpria d'espitaus comarcaus plaçadi en Vielha, Tremp, Sèu d'Urgelh e Puigcerdà, e qu'eth Govèrn ja aprovèc er an 1985, per orde parlamentària, eth Plan Sanitari ALPIR entad aguest àmbit territorial.

Eth Departament de Sanitat e Seguretat Sociala dera Generalitat estructura es sòns servicis en 8 regions sanitàries (Lhèida, Tarragona, Tortosa, Girona, Còsta de Cogant, Barcelonès Nòrd e Maresme, e Barcelona Ciutat) que constituïssen es organs desconcertadi de gestion deth sistèma sanitari public de Catalonha.

NAU SERVICI D'INFOGRAFIES PERIODISTIQUES EN ARANÉS

COM ALUMENAR ERA TÈRRA PENDENT ERA NET

Er equip de cosmonautes que viatge ena estacion espaciau Mir ei premanit entà desplegar aué un gran miralh en espaci entà dirigir era lum deth solei entara cara dera Tèrra capihonada ena escuritat.

En tot sajar d'aportar toti es estils e tecniques periodistiques ena nòsta lengua, qu'auiem premanit ua infografia sus er experiment entà alumenar era Tèrra des dera estacion MIR. Tot e qu'er experiment, lèu de sciència ficcion, ager hec falhita -e era notícia a demorat en dusau orde-, vos presentam era infografia -ei a díder, un dessenh grafic illustrat entà representar era notícia qu'auiem premanit- pr'amor qu'entà nosati er experiment òc qu'a estat un petit exit de collaboracion entre era agència Reuters France e ETH DIARI. Contunham ena linha editoriau de difóner qu'en aranés se pòt hèr tot.

JOEN, HÈ-TE CORRESPONSAU D'ETH DIARI

Cercam joeni -òmes e hemes de totes es edats- que volguen participar ena aventura d'èster es "antenes informatives de cada pòble" d'ETH DIARI.

Qué s'a de besonh?

-Un cervèth creatiu e detectivèsc, capaç de hèr e elaborar, de quinsevolha informacion deth tòn pòble - per petita que semble- ua notícia.

-Auer telefon, E-mail, Fax o quinsevolh miei comunicatiu ara man.

-Auer fòrça marcha entà participar en un projècte petit, mès constant, e que demane un esperit esportiu de corsa de fons.

TRUCÀ-MOS E T'AC EXPLICAR. DÈISHA ETH TÒN MESSATGE EN NÒSTE RESPONDEDOR E TE CONVIDARAM A BÉUER QUAUQUARREN..

TELEFON 973 641772

POSSIBLES USATGES DES MIRALHS EN ESPACI

- Sus es parçans sinistradi per terratrèms, entàs operacions de sauvament e recèrea. en zònes de construccion, en airaus de desorde civiu.
- Uns grops de longuí miralhs poderien, en teoria, alumenar es carrèrs escuri des ciutats plaçades en nòrd

1999 An mondiau dera luta contra era violéncia entàs hemnes

ERA UNION EUROPEÀ VÒ POSSAR ENCARA MÈS ERA LUTA CONTRA ERA VIOLÉNCIA ENTÀS HEMNES

Es institucions comunitàries e es ONG considèren que entà acabar tamb era violéncia contra es hemnes ei de besonh anar mès enlà dera igualtat de drets economics e socials, potenciar ua màger cooperacion entre es organismes que i trabalhen, amiar mès hons publics, e hèr mès campanhes de sensibilisacion ciutadana.

Era defensa des drets des hemnes ena Union Europèa tostemp qu'a estat laguens dera politica sociala d'ocupacion, pr'amor que s'enten qu'era igualtat d'oportunitats en mon laborau e eth plen respècte des drets economics e socials son pilars essenciaus des drets umans. Mès, tant era Comission Europèa com eth Parlament Europèu vòlen anar mès enlà, e tot açò a compdar d'ua màger collaboracion des diuerses associacions e organizacions non-

governamentals (ONG) que se dediquen especificament ara promocion des drets dera hemna. Aguestes entitats independents considèren, a despiet d'açò, qu'encara cau ua mès grana implicacion financèra des govèrns entà acabar tamb aguest tipe de violéncia (que plan soent artenh enquiàr assassinat).

Era Comission Europèa lutec perque ena aprobacion finau deth Tractat d'Amsterdam (qu'an ratificat es 15 Estats membres e qu'ei vigent a compdar deth primèr de gèr de 1999) s'introduisise ua clausula especifica sus era dignitat des hemnes, çò que darie mès legitimitat a totes es iniciatiues comunitàries que s'entamenen contra era violéncia entàs hemnes. Ath delà, era justificacion qu'era discriminacion des hemnes en mercat laborau ei ua

conseqüéncia dera manca de respècte dera dignitat des hemnes ena societat en generau, a servit ara Comission Europèa entà tractar tamb mès amplitud era luta contra aguesta violéncia laguens eth *IV Programa d'Accion Comunitària entara Igualtat d'Oportunitats entre Omes e Hemnes (1996-2000)*.

Era posicion deth Parlament Europèu s'evidéncia a trauèrs dues resolucions importants: era de març de 1997, a on soslinhe qu'es drets dera hemna son ua part integranta des drets umans e que quinsevolha represson contra es hemnes ei ua violacion dera *Convencion Internacionau des Nacions Unides de 1979* -entara eliminacion de tot tipe de violéncia contra es hemnes-; e era de seteme de 1997, a on hè notar qu'ei de besonh amiar entà deuant ua campanha paneuro-

pèa de tolerància zèro deuant era violéncia qu'encara aué en dia se hè contra es hemnes, e reclame que entà artenhè-la que cau mès sòs e era participacion des 15 Estats membres, es diuerses administracions e es ONG.

Entre es accions comunitàries de promocion dera hemna, n'i a que son mès especifices dera luta contra era violéncia: era iniciatiua Daphne contra era violéncia e era explotacion sexuala, eth programa Stop d'escambi d'informacions e donades sus aguest tèma, e era creacion deth primèr centre europèu contra era violéncia exercida entàs hemnes per part deth *Lòbby Europèu de Hemnes*, qu'a un observatòri e a emprincipiat ua campanha de tolerància zèro deuant era violéncia hèta sus es hemnes.

AGENDA

Aué se celebre era hèsta de Santa Gueta, era hèsta des hemnes dera Val.

10 ores Excursion damb raquetes de nhèu tàs lacs de Bacivèr.

Informacion Genís Roca, telefon 629 208220.

22.30 ores Cine Vielha

23/2 ores Ritmes 'Caribenhs' en Tiffany's. Vaquèira.

ERA WEB DE VIDÈUJÒCS DE DUS VESINS DE LHAGOSTERA ARTENH ETH RECÒRD MONDIAU D'ENTRADES

Ua web sus vidèujòcs de dus joeni de Lhagostera a registrat 120.000 accèssis en un mes e a artenhut eth recòrd mondiau d'entrades. Era publicacion, de nòm Meristation, compde tamb 5.400 pagines que tracten de manèra especialisada cadun des vidèujòcs que i a en mercat e que gesseràn proximament. Meristation siguec creada hè dus

ans per Josep Sánchez e Elena Avellaneda, e aué en dia eth sòn indèx d'audiéncia qu'ei superior ath doble deth que registren es publicacions especialisades en aguest sector. Era parelha de Lhagostera decidic de hèr ua web quan pensèc en plaçar un cibercafè ath costat deth restaurant qu'era sua familha pòrte ena vila. Era parelha se dèc compde deth

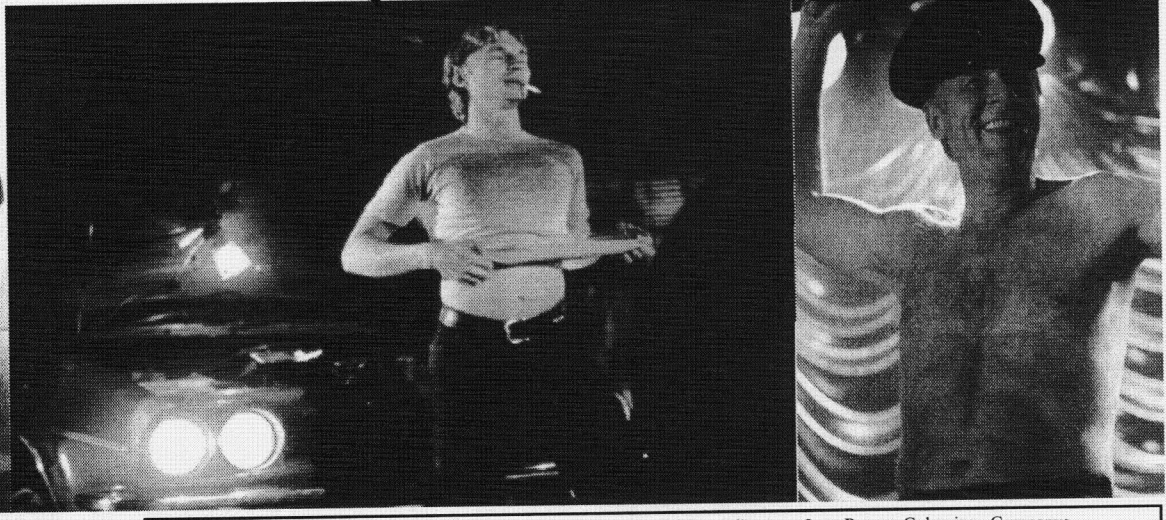
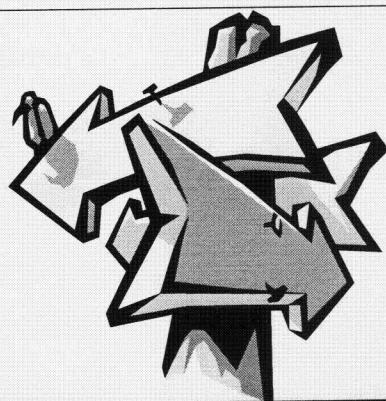
uet deth mercat de revistes de vidèujòcs, pr'amor qu'en Espanha non n'i auie cap.

Ara seguida receberen fòrça internautes que volien contactar tamb eri e ena actualitat an 10 redactors e 240 collaborators de tota Espanha. Pep Sánchez cre qu'er exit dera revista ei perque se tracte d'ua web hèta per vidèuadictes que non depen des

anoncials e que non a competéncia.

Era audiéncia deth mes de gèr a obligat a quadriplicar era gessuda entà ampliar era capacitat des lectors que poguen accedir ath madeish temps ara publicacion. Eth nombre de planes consultades en Meristation artenh es dus milions mensuaus.

AUÉ SANTA GUETA 1999 HÈSTA DES HEMNES

AGUEST EI UN ESPACI A ON I PÒT AUER ETH SÒN ANONCI. TRUCATZ-MOS E MOS L'ENCOMANATZ, NOSATI LI HARAM ERA COMPOSICION GRAFICA, ERA TRADUCCION E TOT AQUERÒ QUE CALGUE, PETH MADEISH PRÈTZ. CADA MODUL (6,8 cm x 5 cm) A UN PRÈTZ DE 3.000 PESSETES MÈS IVA. TELEFON 973 64 17 72

Edite ETH DIARI
Familia Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Europa des Pirineus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num 5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Companyans.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Pilar Barés e Xavier Gutierrez.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI a Vielha

Tirada: 1000 exemplars.